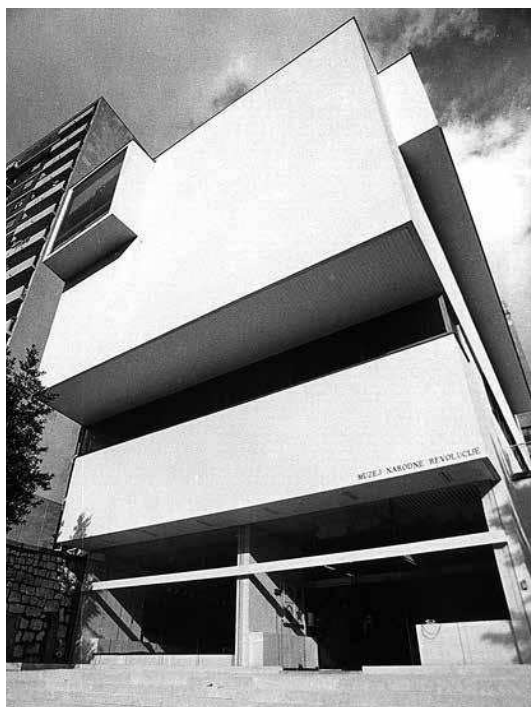

DVADESET GODINA IZLOŽBENE DJELATNOSTI MUZEJA GRADA RIJEKE

MARIJA LAZANJA DUŠEVIĆ □ Muzej grada Rijeke, Rijeka

IM 45/46, 2014./2015.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

Povijest osnivanja / zgrada / prenamjena

Muzej grada Rijeke proslavio je 11. travnja 2014. godine 20. obljetnicu osnutka. Premda se s muzeološkoga gledišta dvadeset godina može činiti kratkim razdobljem za prikupljanje građe i izložbenu djelatnost, to ne vrijedi i za Muzej grada Rijeke jer je velik dio građe naslijeđen od Muzeja narodne revolucije. Dakle, svojevršno ishodište novoga gradskog muzeja bio je Muzej narodne revolucije, koji je osnovan još 30. svibnja 1961. sa sjedištem u kući grofa Lavala Nugenta na Trsatu. U studenome 1976. Muzej narodne revolucije preseljen je u novu, prema tadašnjim arhitektonskim rješenjima vrlo suvremenu, namjenski izgrađenu zgradu. Imao je stalni postav sastavljen od zbirki i zadovoljavao je muzejske standarde. Za projekt te zgrade arhitekt Neven Šegvić dobio je 1976. nagradu dnevnika *Borbe* za najbolje arhitektonsko ostvarenje u Hrvatskoj.¹ Premda je osvojila više nagrada, priznanja i pohvala arhitektonske struke, zgrada Muzeja narodne revolucije od samih je početaka pa sve do danas plijenila pozornost javnosti jer je sagra-

sl.1. Muzej narodne Revolucije 1976.,
fotografija: Branimir Turkalj

sl.2.-3. Otvoreenje Muzeja narodne Revolucije
1976.; fotografija: Branimir Turkalj

đena u kompleksu nekadašnje Guvernerove palače², impresivnoga arhitektonskog ostvarenja mađarskog arhitekta Alajosa Hauszmanna s kraja 19. st., čime je cijela arhitektonska cjelina postala spoj novoga i staroga. Činjenica da je zgrada Muzeja narodne revolucije građena namjenski, za stalni postav s galerijskim prostorima, bez stalne i adekvatne muzejske čuvaonice, te da je arhitektonski podijeljena na četiri etaže (dva velika izložbena platoa i dva galerijska kata), obilježila je kasniji "izložbeni život" Muzeja grada Rijeke u smislu reduciranih i suženih prostorno-funkcijskih mogućnosti i rješenja. Naime, odmah nakon preimenovanja te skidanja stalnog postava Muzeja narodne revolucije pojavio se problem nedostatka prostora za potrebe pohrane građe Muzeja grada Rijeke, a nedugo nakon početka sustavnog prikupljanja građe galerijski su prostori pregradnjama podijeljeni na katove namijenjene čuvaonici/depou i uredskim prostorima, uz dva kata izložbenog prostora. Upravo ta

¹ Milić, B. (1977.), Nagrada *Borbe* za 1976. godinu, *Čovjek i prostor*, 24 (291): 16, Zagreb.

² Historicistička palača izgrađena je u visokorenesansnom stilu kao skladna dvokatnica sa sve četiri strane okružena slobodnim prostorom.

sl.4. Galerijski prostor Muzeja narodne Revolucije, 1976.; fotografija: Branimir Turkalj

podjela izložbenog prostora na dva kata (prema potrebi i na treći, ispred uredskih prostorija) često će određivati i uvjetovati koncepcije svih velikih izložbenih projekata Muzeja, dijeleći izložbe u dvije ili više prostornih cjelina ili istodobno održavanje dviju ili više izložaba na različitim katovima.

Zbirke / muzejska građa

Nakon preimenovanja Muzeja 1994. godine građa iz fundusa Muzeja narodne revolucije pohranjena je u pripadajuće zbirke Muzeja grada Rijeke te se dalje počinje sustavno prikupljati građa lokalnoga umjetničko-povijesnoga značenja. Proteklih dvadeset godina prikupljena je dragocjena građa iz vremena visokoga tehnološkog uspona 19. i početka 20. st., posebno ona o Tvornici torpeda i Tvornici papira, te najrazličitiji predmeti iz ostavštine riječkih obitelji (mnogobrojni predmeti obitelji Ivana Zajca i obitelji Dworski i Sokolić) te su provedena brojna istraživanja. Glavni cilj i vizija prikupljanja građe od samih početaka do danas jest stalni postav kojim bi se prezentirale osobitost Rijeke i upozorilo na dva ključna stoljeća u kojima je Rijeka dosegla srednjoeuropski i europski status te bila prometno, trgovačko, industrijsko i tehnološko središte iznimnoga gospodarskog značenja.

Danas Muzej posjeduje fondus od 17 044 predmeta, od čega je 4670 zapisa muzejskih predmeta u računalnoj bazi.³ Osnovano je trinaest zbirki: Glazbena zbirka, Likovna zbirka, Zbirka razglednica, Tehnička zbirka, Zbirka dokumentarne građe, Zbirka filatelije, Zbirka kazališne i filmske građe, Zbirka fotografije, Zbirka numizmatike, vrijednosnica, medalja i odlikovanja, Zbirka Drugoga svjetskog rata, Zbirka tiska, Zbirka umjetničkog obrta i Zbirka predmeta iz svakodnevnog života. Višegodišnjim sustavnim radom građa se kontinuirano obrađivala i restaurirala, priređene su zapažene izložbe i objavljeni opsežni katalozi s temama iz gradske povijesti te katalozi uz ciklus izložaba o znamenitim Riječanima. U Muzeju je upravo građom zbirki prikazan život i rad istaknutih građana koji su zadužili grad osobnim doprinosom na različitim područjima: u arhitekturi, fotografiji, slikarstvu, scenografiji, kostimografiji i dr. Građa je sustavno i uredno obrađivana te je do 2005. primarna muzejska dokumentacija upisivana u knjige klasičnom obradom, putem papirnatih formulara. Nakon donošenja smjernica Muzejskoga dokumentacijskog centra i Ministarstva kulture RH prelazi se na računalnu obradu u programu M++ i na digitalizaciju. Uvođenjem integriranoga muzejskog informatičkog sustava postignuti su primarni ciljevi:

³ Zapisnik o reviziji muzejske građe Muzeja grada Rijeke iz 2014. godine.

odgovarajuća razina zaštite građe te lakši i jednostavniji pristup građi. U tijeku su projekti digitalizacije i projekt *Online zbirka*, koja je zajedno s projektom *Online izložbe*, najatraktivniji način muzejske web prezentacije. Muzej na naslovnici svoje internetske stranice nudi korisnicima *online* katalog muzejskih predmeta. Katalog je osmišljen tako da se sve zbirke prezentiraju putem jedinstvenog pretraživača koji obuhvaća različite parametre – zbirku, naziv, materijal, godinu nastanka, inventarni broj, autora, vrstu predmeta, stil itd. Treba istaknuti da su načini prezentiranja informacija koje se odnose na upravljanje muzejskim zbirkama tijesno povezani s *procesom javnih prikazivanja*; u tom procesu muzejski predmeti, kustosi, dokumentaristi nisu jedini sudionici – posjetitelji su također dio procesa, ukoliko bi im se omogućio pristup informacijama o predmetima i postupku stvaranja interpretacija u muzeju.⁴ Zasad korisnici u *online* katalogu mogu pregledavati dijelove Zbirke umjetničkog obrta, Zbirke filatelije, Tehničke zbirke, Zbirke fotografije, Zbirke razglednica, Glazbene zbirke, Likovne zbirke i Zbirke kazališne i filmske građe.

Izložbena / izdavačka djelatnost

Premda je u bogatome muzejskom djelovanju proteklih dvadeset godina održano 260 izložaba, u ovom ćemo tekstu prikazati samo neke od njih. Izdavačka djelatnost Muzeja od njegova osnivanja 1994. obuhvaća više od šezdeset reprezentativnih i opsežnih kataloga i monografija tematski povezanih s poviješću Rijeke te s poznatim Riječanima ili važnim događajima, a rezultat su izložaba održanih u Muzeju te nekoliko stotina deplijana, pozivnica, plakata i sažetih kataloga. Prema tematici, katalogi se mogu podijeliti na one koji obrađuju arhitekturu Rijeke, fotografiju Rijeke, povijest Rijeke i riječke industrijalizacije, filmsko-kazališnu tematiku, tematiku muzejskih zbirki, poznate Riječane i ostalu tematiku. Većina kataloga ima sažetak na engleskome ili talijanskom jeziku, a neki su katalogi tiskani dvojezično. U radu na nekim od opsežnih monografija Muzeja angažirani su brojni istraživači iz velikih europskih arhiva i muzeja, uz neke je kataloge kao popratni dio objavljen i nosač zvuka s odabranim pjesmama, a neki su katalogi, osim u tiskanom obliku, objavljeni i na CD-ROM-u ili na web-stranici Muzeja. Posljednjih je godina najveći porast korisničke potražnje zabilježen upravo na području izdavačke djelatnosti. Naravno, izdavačka je djelatnost Muzeja ovisila o njegovoj izložbenoj djelatnosti. Prve izložbe nakon preimenovanja Muzeja: *Rječina i njezini mostovi* (1994., autori: M. Trkulja i N. Sabljčić), *Ričina poveda* (1995., autori: M. Trkulja i N. Sabljčić), *Parkovna baština Rijeke* (1996., autori: M. Trkulja, M. Grgurić i N. Sabljčić) i *Riječke fontane i perila* (1997., autor: M. Grgurić) svojom skromnom koncepcijom izložbenog postava čine prijelaznu fazu,

sl.5. *Riječke fontane i perila*, 1997., autor izložbe i likovnog postava: M.Grgurić, fotografija: Istog Duško Žorž

sl.6. *Riječka kinematografija*, 1997., autor izložbe: Ervin Dubrović, likovni postav: Dalibor Laginja, fotografija: Istog Duško Žorž

sl.7. *Riječka kinematografija*, 1997., otvorenje

sl.8. *Prve Akvizicije 1998. godine*, autori izložbe: Ervin Dubrović, Milica Trkulja, Mladen Grgurić, Nada Sabljčić, Dorotea Nikolić, Jasna Milinković, likovni postav: Vesna Rožman; fotografija: Istog Duško Žorž

sl.9. *Adamićevo doba*, 2005., autor izložbe: Ervin Dubrović, likovni postav: Klaudio Cetina, fotografija: Istog Duško Žorž

⁴ Sophia Bakogianni, Evangelia Kavakli, Alexandra Bounia, Predmeti iz prošlosti, priče za sadašnjost, *Muzeologija* 41/42, MDC, 2004./2005.

sl.10.-11. *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku 1880-1914.*, 2008., autor: Ervin Dubrović, likovni postav: Klaudio Cetina, fotografija: Istog Duško Žorž.

no privukle su veliku pozornost javnosti željne riječkih povijesnih tema. Uz izložbe su tiskani katalozi u kojima su objavljeni opsežni stručni tekstovi, a u dokumentaciji izložbene djelatnosti vidljivo je da su ti katalozi prodani u najkraćem roku, što potvrđuje zanimanje javnosti za te teme, pa se razmišlja o njihovom ponovnom tiskanju.

Nakon imenovanja Ervina Dubrovića ravnateljem Muzeja 1997. godine, muzejski su programi postajali sve opsežniji, a izložbeni projekti sve kvalitetniji i posjećeniji. Prva velika izložba – *Riječka kinematografija* (1997.), čiji je autor bio tada imenovani novi ravnatelj, postavljena je na dva kata i stubišni prostor, a u sklopu nje održana su brojna predavanja i projekcije filmova te objavljen opsežni katalog. Upravo je ta izložba označila prekretnicu u dotadašnjemu izložbenom radu, a njezina izvedba (postavljanje na dva kata, uključivanje brojnih stručnjaka

istraživača, projekcije, predavanja, predstavljanja, koncerti, opsežna monografija) postala je osnovna idejna koncepcija svih ostalih velikih izložbenih projekata, daka-ko, uz razrađenije varijante. S obzirom na to da se građa za budući stalni postav godinama sustavno otkupljivala, Dubrović je osmislio ideju o kontinuiranim izložbama muzejskih akvizicija kojima će cilj biti predstavljanje novih akvizicija otkupljenih u prethodnom četverogodišnjem razdoblju. Tako je tijekom dvadeset godina postavljeno pet izložaba pod nazivom *Akvizicije*, čiji su autori bili svi kustosi i ravnatelj (1998., 2002., 2006., 2010., 2014.; dizajnerica svih izložaba bila je V. Rožman). Osim prezentacije novih akvizicija, intencija tih izložaba bilo je i prikazivanje građe koja će biti nukleus budućega stalnog postava. *Svjesni smo da je do ozbiljnog i profesionalno pripremljenog stalnog muzejskog postava dug i mukotrpan put koji zahtijeva dugotrajno i sustavno prikupljanje građe, kustose, restauratore i muzejske tehničare, kao i izbrušenu koncepciju postava, do koje se također dolazi vremenom i postupno, a ovisi i o željenoj koncepciji postava...*⁵ Arhitektura grada predstavljena je ciklusima retrospektivnih izložaba o riječkim arhitektima: *Igor Emili* (1999., autor: R. Schwalba), *Ninoslav Kučan* (2005., autor: E. Dubrović), *Vladimir Grubešić* (2003., autori: V. Grubešić, J. Bajlo), *Zdravko Bregovac* (2007., autor: Ž. Dubrović), *Andrija Čičin Šain* (2009., autor: V. Gović), *Emilio Ambrosini* (2011., autor: D. Pustišek) i *Giovanni Rubinich* (2013., autor: D. Pustišek). Svaka od tih izložaba bila je koncipirana kao kronološki pregled najzanimljivijih tema i ostvarenja prikazanih na panoima

⁵ Ervin Dubrović, *Akvizicije*, Muzej grada Rijeke, 1998., str. 6.

s kratkim komentarom, a davale su uvid u razvoj stvaralaštva pojedinog arhitekta. Uz te su izložbe tiskane i retrospektivne monografije u kojima su objavljeni stručni tekstovi s dotad nepoznatim i novim činjenicama. Dio građe Zbirke fotografija predstavljen je ciklusima retrospektivnih izložaba riječkih fotografa, među kojima su zapaženije *Viktor Hreljanović* (1999., autor: E. Dubrović), *Istog Duško Žorž* (2002., autori: E. Dubrović i I. D. Žorž), *Maks Peč* (2002., autori: E. Dubrović i M. Grgurić), *Suočavanja* (2004., autor: E. Dubrović), *Rino Gropuzzo* (2005., autor: N. Šegota-Lah), *Ante Škrobonja* (2005., autor: E. Dubrović), *Mladen Batory* (2006., autori: M. Grgurić i E. Dubrović), *Sedmorica iz sedamdesetih* (2007., autor: E. Dubrović), *Ervin Debeuc* (2011., autor: S. Žigo), *Đoko Milekić* (2011., autor: S. Žigo), *Fotografska obitelj Smokvina – Abdon, Miljenko, Ranko* (2012., autor: S. Žigo), *Igor Emili – fotografije* (2012., autor: S. Žigo).

Najveći muzejski projekti *Riječka luka – povijest, izgradnja, promet* (2001.), *Adamićevo doba 1780. – 1820.* (2005.), *Merika – Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku 1880 – 1914.* (2008.) te njezina američka verzija *Emigration from Central Europe to America 1880 – 1914.* (2012.), *Riječki torpedo – prvi na svijetu* (2010.) pokrenuli su i osmišljenu promocijsku kampanju ne samo izložaba već i akcija koje su bile sastavni dio tako velikih projekata: gostovanja izložaba iz gradova suradnika, predavanja, projekcije, promocije izdanja, radionice, znanstvene skupove te predstavljanja za pokrovitelje i medije. Riječ je o velikim izložbenim projektima u čija su istraživanja bili uključeni brojni istraživači iz raznih europskih arhiva i muzeja te izložbe koje su obuhvaćale različite manifestacije i već spomenute akcije.

Izložbeni projekt *Riječka luka – povijest, izgradnja, promet* (2001., voditelj projekta: E. Dubrović, autor izložbe: M. Trkulja, dizajner: K. Cetina) iscrpno je i kreativno – dokumentima, grafikonima, planovima, likovnim djelima, fotografijama, predmetima iz luke te uzorcima robe koja se najčešće uvozila ili izvozila, prikazao povijesni razvoj riječke luke od vremena kada je ona bila prirodna luka u ušću Rječine do moderno izgrađene luke s putničkom obalom, operativnim pristaništima te posebnim lukama za određene vrste tereta. Izložba je bila koncipirana u dva dijela, fizički zasebno postavljena, što je nametala sama arhitektonska podijeljenost zgrade Muzeja. Prvi dio činile su pojedine izdvojene teme iz povijesti luke, koje su se tijekom istraživanja nametnule kao bitne cjeline. To su: *Naspavanje i izgradnja; Život u luci, Mehanizacija, Zaslужnici, Iseljenička luka, Gatovi i pristaništa.* Drugi dio čini kronološki prikaz razvoja luke s pregledom prometa u pojedinim vremenskim razdobljima. Izložbu je pratila i velika maketa luke s početka 20. st., kada je riječka luka po prometu bila među deset vodećih luka u Europi. Uz izložbu su priređena i brojna događanja

sl.12-13. *Riječki Torpedo – prvi na svijetu*, 2010., autor: Ervin Dubrović, likovni postav: Klaudio Cetina, fotografija: Istog Duško Žorž.

sl.14.-15. *Vrijeme je da osvježite sjećanje, Akvizicije 2010.*, autori: Ervin Dubrović, Jelena Dunato, Marija Lazanja Dušević, Nada Sabljčić, Mladen Grgurić, Sabrina Žigo, likovni postav: Vesna Rožman, fotografija: Istog Duško Žorž.

sl.16.-17. *Riječka luka-povijest, izgradnja, promet*, 2001. voditelj projekta: Ervin Dubrović, autor izložbe: Milica Trkulja, likovni postav: Claudio Cetina, fotografija: Istog Duško Žorž.

poput filmskih projekcija najstarijega i novootkrivenoga filmskog materijala te predavanja stručnjaka i povjesničara, autorskih umjetničkih izložaba dizajnerice Vesne Rožman, fotografa Branka Janija Kukurina i Ranka Dokmanovića te dizajnera Klauđija Cetine. Krunu izložbe činila je iscrpna i bogato ilustrirana knjiga o riječkoj luci, na kojoj je surađivalo trideset autora iz zemlje i inozemstva.

Izložbeni projekt *Adamićevo doba 1780. – 1830.* (2005., voditelj projekta i autor izložbe: E. Dubrović, dizajner izložbe: K. Cetina) imao je intenciju da na temelju života gotovo zaboravljenoga riječkog trgovca, poduzetnika i političara istraži prijelomno doba velikih promjena od Francuske revolucije do industrijske revolucije u kontekstu razvoja Srednje Europe i prekomorskih komunikacija. U projekt su bili uključeni brojni istraživači iz Rijeke, Trsta, Ljubljane, Zagreba, Beča, Bratislave, Budimpešte i Londona. Uz tu su izložbu objavljene tri publikacije objedinjene u zajedničku mapu – katalog istoimene izložbe s kataloškim podacima i fotografijama izloženih predmeta⁶, katalog paralelne, gostujuće izložbe o Trstu⁷ te poseban svezak s predgovorom i ilustriranom biografijom Andrije Ljudevita Adamića, a zapravo ga čine prva poglavlja istoimene monografije.⁸ Osim toga, uz izložbu je objavljena monografska trilogija *Adamićevo doba 1780. – 1830.*, opsežno izdanje u tri toma (*Adamićevo doba, Doba modernizacije, Temelji moderne Rijeke*).

Postav izložbe *Merika – Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku 1880 – 1914.* bio je smješten na dva kata. Na prvom katu posjetitelj je nalazio inspiraciju, ali i koncept, i to u obliku papirića sa skicom puta od iseljenikova zavičaja do polazne luke što ga jedan od agenata daje iseljeniku kao vodič u obećanu zemlju, krećući se tako od polazne točke na ulazu u prostor izložbe pa do konačnog odredišta, a sve uz prikaze različitog materijala i građe o temi emigracije. Na prvom su katu prikazane

sudbine iseljenika u simuliranom ozračju kabine broda kojim su iseljenici putovali u Ameriku. U središnjoj sobi posjetitelji su mogli pogledati video sa svjedočanstvima iseljenika. U svakoj su kabini predstavljena po dva iseljenika – portretom, razglednicom iz rodnooga grada, razglednicom grada u koji su putovali i kartom na kojoj se vidjelo njihovo kretanje. Predmeti i zvukovi postavljeni u kabinama asocirali su posjetitelje na poslove što su ih ti iseljenici obavljali u Europi i Americi. Izložbenim projektom *Merika – Emigration from Central Europe to America 1880. – 1914.* Muzej grada Rijeke gostovao je od 28. lipnja do 5. rujna 2012. u Immigration Museumu na Ellis Islandu u New Yorku. Sama izložba rezultat je višegodišnjih istraživanja u kojima su sudjelovali brojni suradnici i institucije iz zemalja središnje i jugoistočne Europe, te je predstavljala varijantu izložbe *Merika – Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku*, postavljene u Muzeju grada Rijeke 2009. godine. Američka varijanta izložbe bila je prilagođena prostoru Immigration Museuma, a u njezinu je koncepciju uključena i posebno osmišljena građa za tu varijantu gostujuće izložbe (filmske projekcije, dvojezični katalozi). Naglasak cijele izložbe bio je na materijalima sekundarne dokumentacije jer je propozicije uvjetovao Ellis Island, pa je stručni tim Muzeja osmislio okosnicu izložbe. Činili su je dokumentarno-povijesni filmovi snimljeni za potrebe izvorne izložbe te uvećane fotografije na kapafiksima. Usporedno s organiziranjem i postavljanjem izvorne izložbe u New Yorku osmišljavana je i njezina *online* verzija jer Muzej svojim korisnicima već nekoliko godina prezentira *online* verzije izložbenih projekata. *Online* izložbeni projekt *Merika – Emigration from Central Europe to America 1880. – 1914.* razlikuje se od dosadašnjih *online* izložaba po načinu prezentacije. Riječ je o sustavnijemu i opsežnijem pristupu kojim su

⁶ *Adamićevo doba 1780. – 1830.*, autor izložbe i urednik kataloga Ervin Dubrović, Muzej grada Rijeke, od 30. ožujka do 30. svibnja 2005., str. 40.

⁷ *Trst, sudbina luke i građana na razmeđu 18. i 19. stoljeća / Trieste, le fortune del porto e delle sue genti tra Settecento e Ottocento; Civici Musei di Storia ed Arte*, autorica izložbe Michela Messina, Muzej grada Rijeke, od 30. ožujka do 30. svibnja 2005., str. 36.

⁸ *Adamićevo doba 1780. – 1830.*, str. 75., Ervin Dubrović i počeci modernoga svijeta, Irvin Lukežić, Životopis Andrije Ljudevita Adamića, Muzej grada Rijeke, 2005., str. 76.

se, osim materijala namijenjenih dugotrajnoj prezentaciji izložbene djelatnosti, nastojale prezentirati i dodatne ključne komponente nužne za kvalitetnu interakciju između mrežnih korisnika i Muzeja.

Osnovna ideja postava izložbe *Riječki torpedo – prvi na svijetu* (2010.) predočena je u mediju mora/vode. Izložba je bila podijeljena na tri dijela: prvim dijelom – onim u prizemlju, prikazan je torpedo i njegovi najvažniji dijelovi, drugi dio – postavljen u prostoru stubišta, obradio je kronologiju tog velikog izuma, a treći dio – onaj na prvom katu, bio je svojevrsan oblik kulturološkog objašnjenja torpeda kao važnoga znanstvenog, a ne samo vojnog otkrića. Prostor je bio obložen transparentnim materijalima na kojima se prepoznavala atmosfera mora i dubokoga morskog dna. Putem videoprojekcija, posebno pripremljenih za tu priliku, na zidnim oblogama mogle su se razgledati fotografije tvornice, torpeda i ostalih izložaka. Potpunu atmosferu morskog dna doča-

ravao je posebno pripremljeni zvuk i pomno projektirana rasvjeta. Dizajner izložbe Klaudio Cetina uspješno je ostvario svoj naum da lakoću kretanja morskim dubinama i lakoću kretanja torpeda predoči u kontrastu sa zahtjevnošću i težinom izrade torpeda te njegovom stvarnom masom. Upravo taj kontrast lakoće i težine očituje se i u nepostojanju klasičnih vitrina i izlaganja na zidovima, što je dizajnerova uspješno realizirana ideja.

sl.18. *Tvornica papira u Muzeju grada Rijeke*, 2007., autor: Mladen Grgurić, likovni postav: Vesna Rožman, fotografija: Istog Duško Žorž.

sl.19. *Merika - Emigration from Central Europe to America 1880 – 1914*; 2012., autor: Ervin Dubrović, likovni postav: Klaudio Cetina, fotografija: Safet Baštrakaj.

sl.20.-21. *Riječka industrijska priča*, 2014., autorica izložbe i postava: Ema Aničić, fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl.22. Pedagoška djelatnost uz izložbu *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku 1880-1914.*, 2008., fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl. 23. Pedagoška djelatnost uz izložbu *Vrijeme je da osvježite sjećanje, Akvizicije 2010.*, fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl.24.-25. Pedagoška djelatnost uz izložbu *Riječki torpedo – prvi na svijetu*, 2010., fotografija: Marija Lazanja Dušević.

Sve je postavljeno u prostoru s minimalnom muzejskom opremom kako bi se naglasila atmosfera lebdećega morskog dna. U kronološkom dijelu postavljeni su i originalni dijelovi iz Tvornice torpeda. Osim opsežnog kataloga, uz izložbu je tiskan i multimedijски DVD vodič po izložbi.⁹

Ostale riječke teme zastupljene na vrlo zapaženim izložbama: *Čarobna igla – zbirka gramofona i riječka diskografija*¹⁰ (2004., autor: E. Dubrović), *Riječka numizmatika* (2005., autor: J. Dobrinić), *Talijanski koncentracijski logori u Hrvatskom primorju* (2005., autor: M. Grgurić), *Willy – zlatne godine filmskog plakata* (2007., autor: E. Dubrović), *Tvornica papira u Muzeju grada Rijeke* (2007., autor: M. Grgurić), *Rijeka nakon 3. svibnja 1945.* (2008., autor: M. Grgurić), *Reklama u Rijeci* (2008., autori: M. Trkulja i N. Sabljčić), *Povijesne vrijednosnice Rijeke i Sušaka* (2008., autor: M. Trkulja), *Trsatsko svetište u zbirkama Muzeja grada Rijeke* (2008., autor: N. Sabljčić), *Drago mi je Gervais!* (2010., autori: V. Višnjić-Karković, J. Todorović i V. Rožman), *U školskoj klupi: uvod u riječ-*

⁹ *Riječki torpedo – prvi na svijetu, virtualna šetnja s audio vodičem*, DVD-ROM, Muzej grada Rijeke i Novena d.o.o., 2011.

¹⁰ Uz izložbu je, osim kataloga, objavljen i nosač zvuka *Čarobna igla* s digitaliziranim pločama iz Glazbene zbirke.

ko školstvo (2010., autori: M. Kutleša i J. Dunato), *Francesco Drening: talijansko-hrvatski kulturni dodiri u Rijeci 1900. – 1950.* (2013., autor: E. Dubrović), *Mornarička akademija i pomorsko školstvo u Rijeci, Bakru i Malom Lošinj* (2014., autor: E. Dubrović), *More, kamen, grad* (2014., autor: J. Dunato), *RIP – Riječka industrijska priča* (2014., autor: E. Aničić), *Kazalište priča* (2015., autor: D. Pustišek).

Muzej se danas povezuje upravo s navedenim velikim projektima *Riječka luka – povijest, izgradnja, promet, Tvornica papira, Merika – Iseljavanje iz srednje Europe u Ameriku, Merika – Emigration from Central Europe to America 1880 – 1914, Riječki torpedo – prvi na svijetu, Adamićevo doba 1780. – 1820.*, dakle s projektima u kojima je zablistao u muzejskim sferama i kojima je uspješno prezentirana riječka povijest ne samo u Hrvatskoj, nego i u svijetu. Za autorstvo i realizaciju izložbe *Adamićevo doba 1780. – 1820.* Dubrović je nagrađen Nagradom grada Rijeke (2007.), a za projekt *Merika – Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku 1880 – 1914.* Muzej grada Rijeke nagrađen je 2009. Nagradom Hrvatskoga muzejskog društva. Iz evidencije izdavačke djelatnosti sekundarne dokumentacije evidentno je da je u organizaciji Muzeja posljednjih dvadeset godina održano 260 izložaba, od kojih je 101 izložba postavljena iz fundusa, gostujućih je izložaba bilo 139, a ostvareno je gostovanje dvadeset muzejskih izložbenih projekata u drugim gradovima. Sa svojim izložbenim programima Muzej je gostovao u Grazu (2001., *Buehnenwelt – Svjetovi pozornica*), Budimpešti (2002., *Riječka luka – po-*

vijest, izgradnja, promet), Zagrebu (2002., *Riječka luka – povijest, izgradnja, promet*; 2006., *Ninoslav Kučan*; 2013., *More, kamen, grad*), Beču, Puli, Pazinu, Osijeku, New Yorku, Trstu, Novom Sadu, Podgorici, Cetinju i Varaždinu. Tijekom dvadesetogodišnjeg rada ostvario je i vrlo uspješnu suradnju s ostalim muzejima: *Negativ/Pozitiv* (2006., s Hrvatskim povijesnim muzejom, autori: N. Matušić i R. Ivanuš), *Fernando Soprano* (2006., s Muzejom za umjetnost i obrt, autor: D. Osrečki Jakelić), *Zavodci umjetnošću* (2006./2007., s Civici Musei di Storia ed Arte, Trst, autorica: M. Messina), *Zlata Laura Mizner* (2007., s Muzejom za umjetnost i obrt, autor: D. Osrečki Jakelić), *Očeva država – Majčin sin* (2007., s Landesmuseum Joanneum i Pravnim fakultetom Sveučilišta *Karl Franzen*, Graz, autori: G. Dienes, G. Kocher i E. Dubrović), *Žičarstvo iz Slovačke* (2007., s Považski Muzejom u Žilini, Slovačka), *Vojvodanskom građanstvu ususret* (2008., s Muzejom Vojvodine, Novi Sad, autori: Lj. Otić i M. Popović), *Graditi da bi se rušilo – prvi svjetski rat okom riječkog fotografa, časnika austrougarske vojske* (2008., s Civici Musei di Storia ed Arte, Trst, autor: F. Fait), *Hrvatska na povijesnim panoramskim fotografijama* (2008., s Muzejom grada Zagreba, autori: M. Smokvina i S. Šterk), *Znanost u svemiru* (2008., s Centrom vizualnih umjetnosti Batana, Rovinj, autor: V. Giuricin), *Stotinu godina hrvatske umjetnosti iz zbirki Narodnog muzeja Crne Gore* (2009., s Umjetničkim muzejom i Muzejom kralja Nikole, Cetinje; autor: Lj. Zeković), *Vojvodanski slikari* (2009., s Muzejom Vojvodine, Novi Sad, autor: M. Ignjatović), *Rijeka u mađarskom sjećanju – iz donacije Csabe*

sl.26. Akcijska prodaja muzejskih izdanja organizira se prilikom Noći muzeja i Dana Muzeja, fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl.27. Noć Muzeja 2011. fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl.28. S proslave dvadesete obljetnice muzeja, 11. travnja 2014. fotografija: Marija Lazanja Dušević.

sl.29. Interijer palače Rafinerije šećera, fotografija: Srećko Ulrich.

Skultétyja (2012., s Nacionalnom knjižnicom Széchényi, Budimpešta), *Ratna propaganda u Vojvodini* (2012., s Muzejom Vojvodine, Novi Sad, autor: K. Meneši), *Robert Hammerstiel* (2013., s Muzejom Vojvodine, Novi Sad, autor: A. Stefanov), *Ada Felice – Rošić i Nada Šilović – ženski trag u arhitekturi Rijeke* (2013., s Društvom povjesničara umjetnosti Rijeke, Istre i Hrvatskog primorja, autor: L. Butković Mićin).

Budućnost

Sustavnim dvadesetogodišnjim radom postignuta je korelacija između Muzeja i stručne javnosti, istraživača, suradnika, obrazovnih ustanova i javnosti iz Rijeke te iz cijele Hrvatske i sa širem područja, sve u nastojanju da se kulturnim resursima raspolaže na dobrobit zajednice, uz kvalitetno predočivanje žive i vjerne slike grada. Budućnost Muzeja podrazumijeva stalni postav kojim će biti zadovoljene sve sastavnice: kulturološke, povijesne i muzeološke. Uz dosadašnje prikupljanje građe i njezino predstavljanje te adekvatnu pohranu, jedan od najvažnijih ciljeva Muzeja jest rješavanje problema nedostatka izložbenog prostora, posebice za budući stalni postav te za čuvaonice. Naime, budući da se grada stalno povećava, potrebno je pronaći bolji prostor od trenutačne zgrade koja je neadekvatno prostorno rješenje. Kao rješenje za budući stalni postav predviđeno je preseljenje Muzeja u nekadašnju palaču Rafinerije šećera, tj. u Palaču šećerane¹¹ ("Rikard Benčić"), koja je trenutačno u fazi restauracije i najkvalitetnija je barokna palača na istočnoj jadranskoj obali, čija je izgradnja označila početak industrijskog razvoja Rijeke. Upravo u tom smjeru protekle

¹¹ Palača je, na inicijativu Povlaštene tršćansko-riječke kompanije, 1752. sagrađena kao upravna zgrada Tvornice šećera, 1785. dijelom je stradala u požaru te je iste godine obnovljena. U 19. st. služila je kao upravna zgrada Tvornice duhana, a u 20. st. kao upravna zgrada Tvornice motora "Rikard Benčić".

dvije godine djelatnici sustavno rade na osmišljavanju stalnog postava u kojemu će ključno mjesto svakako imati bogate freske i štukature koje rese unutrašnjost te palače. Takav oblik revitalizacije kulturne baštine najbolje je rješenje u kojemu bi stalni postav bio smješten u baroknu palaču te bi upravo ta palača bila najvažnija akvizicija Muzeja, a kulturološka, povijesna i umjetnička vrijednost zgrade ujedno bi postala transparentna.

Primljeno: 29. svibnja 2014.

LITERATURA

Roy Hawkey, Roy. *Learning with digital technologies in museums, science centres and galleries*. Futurelab, 2011.

Milić, B. Nagrada "Borbe" za 1976. godinu. *Čovjek i prostor*, 24 (291): 16, Zagreb, 1977.

Šegvić, N. O Muzeju narodne revolucije u Rijeci. *Dometi*, 10, str. 4-22, Rijeka, 1975.

Zakon o muzejima, NN 142/98.

Sophia Bakogianni; Evangela Kavakli; Alexandra Bounia. Predmeti iz prošlosti, priče za sadašnjost. *Muzeologija* 41/42, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2004./2005.

Majer, K.; Puhmajer, P. *Palača šećerane u Rijeci – konzervatorska povijesna istraživanja*. Grad Rijeka i Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb, 2008.

TWENTY YEARS OF EXHIBITION ACTIVITY AT RIJEKA MUNICIPAL MUSEUM

On April 11, 2014, Rijeka Municipal Museum celebrated the 20th anniversary of its foundation. Although from the museological point of view twenty years might seem a short period for the collection of materials and for exhibition activity, in the case of the Rijeka Municipal Museum, this is not the case, since a lot of the material was inherited from the Museum of the People's Revolution. Material from the holdings of the predecessor museum, after the renaming in 1994, was put into the corresponding collections of the newly named museum, and then the systematic collection of new material of the local artistic and historical type was started. During the past twenty years, invaluable material was acquired from the period of the technological advances of the nineteenth and the early twentieth century, particularly from the Torpedo Works and the Paper Works, as well as extremely heterogeneous objects from the bequests of Rijeka families (many objects from the family of Ivan Zajc the composer and from the Dworski and Sokolić families) and numerous research works were carried out.

The main objective and vision of the collection of material has from the very beginnings to have a permanent display to present the distinctiveness of Rijeka and to draw attention to the two crucial centuries in which Rijeka achieved importance in European and particularly Central European terms, and was a transport, commercial, industrial and technological hub of exceptional economic importance. During the last twenty years there have been 260 exhibitions in the museum, although this article can discuss only a few.